

Cik tālu esam no jaunās nodokļu reformas (3/15/17)

Viens no pēdējā laikā visbiežāk publiskajā telpā apspriestajiem tematiem Latvijā ir valdības plāni attiecībā uz jaunas nodokļu reformas izstrādi, kas izsaukusi plašu rezonansi sabiedrībā, ņemot vērā izteikto priekšlikumu piemērot uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) 0% likmi nesadalītajai peļņai, sekojot Igaunijas pieredzei. Lai gan likumprojekts vēl tikai top, nodokļu stratēģijas izstrādē iesaistīto institūciju paustie viedokļi liek noprast, ka reforma skars ne vien atsevišķas likumu subjektu grupas vai uzņēmumu veidus, bet ikvienu nodokļu maksātāju.

Ievērojot straujo notikumu attīstību, šajā rakstu sērijā apkoposim plānoto grozījumu aktualitātes, sniegsim ilustratīvus piemērus tam, kā atsevišķas nodokļa režīma izmaiņas varētu ietekmēt kopējo nodokļu slogu ilgtermiņā, kā arī dalīsimies savos ieskatos par to, kas būtu jāņem vērā, plānojot nodokļu politiku uzņēmumā. Jauno nodokļu režīmu plānots piemērot jau ar 2018. gada 1. janvāri.

Plānotās UIN izmaiņas

Sākotnējam ieskatam minēsim galvenās izmaiņas, kas saskaņā ar šobrīd pieejamo informāciju tiek plānotas nodokļu reformas ietvaros:

- 20% UIN, izmaksājot dividendes fiziskām un juridiskām personām;
- 0% UIN nesadalītajai peļņai;
- 20% UIN ar saimniecisko darbību nesaistītām izmaksām;
- neveidojas/nav pieejami nodokļa zaudējumi;
- neapreķina nodokļa nolietojumu par investīcijām pamatlīdzekļos;
- ikmēneša UIN deklarācijas.

Plānoto grozījumu uzskaitījums tiek šobrīd izskatīts un var tikt mainīts, jo nodokļu politikas izstrādē iesaistītās institūcijas joprojām aktīvi apspriež tādus jautājumus kā –

- vai un kādā mērā jaunais UIN režīms paredz saglabāt līdz šim pieejamos nodokļa atvieglojumus un atlaides;
- parādu norakstīšanas un zaudējumu atzīšanas ierobežojumi;
- nepietiekamās kapitalizācijas normu piemērošana;
- atskaitāmo reprezentācijas izmaksu ierobežojumi;
- pārejas perioda ilgums un tā piemērošana peļņai, kas uzkrāta līdz 2018. gada 1. janvārim.

Plānotās IIN izmaiņas

Būtiskas izmaiņas ir gaidāmas iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) piemērošanā algotajam darbaspēkam un saimnieciskās darbības veicējiem. Lai gan vēl ir diskutējami jautājumi par IIN reformas saturu, minēsim galvenos izvirzītos priekšlikumus:

- IIN likmes samazinājums uz 20% (ienākumiem, kas nepārsniedz 40 tūkst. eiro gadā);
- 0% par saņemtajām dividendēm, no kurām ieturēts UIN, pārējām – 20%;
- minimālās mēnešalgas palielinājums uz 430 eiro;
- diferencētais mēneša neapliekamais minimums (0–300 eiro), kas piemērojams jau taksācijas gada laikā un pārskatāms reizi pusgadā;
- solidaritātes nodokļa atcelšana;

- samazinātas VSAOI likmes piemērošana saimnieciskās darbības veicēju ienākumam, kas ir zem noteiktās minimālās mēnešalgas;
- VSAOI arī autoratlīdzības saņēmējiem, kas paralēli ir darba ņēmēji;
- ierobežots atskaitāmo saimnieciskās darbības izdevumu apmērs (ar pārejas periodu uzkrātajiem zaudējumiem);
- progresīvās IIN likmes piemērošana, t.i., 23% ienākumam, kas pārsniedz 40 tūkst. eiro gadā (pēc 2018. gada – 45 tūkst. eiro gadā);
- vienādas likmes piemērošana visiem saimnieciskās darbības veicējiem;
- vienādas likmes piemērošana visiem kapitāla ienākumu veidiem;
- diferencētā mēneša neapliekamā minimuma administrēšana u.c.

Plānotās MUN izmaiņas

Neskatoties uz valdības līdzšinējiem plāniem izstrādāt jaunu nodokļa režīmu saimnieciskās darbības uzsācējiem, kas aizstātu mikrouzņēmumu nodokli (MUN), izteiktie nodokļu reformas priekšlikumi paredz atsevišķu MUN kritēriju un administrēšanas izmaiņas šī nodokļa maksātājiem:

- maksimālā apgrozījuma samazinājums uz 40 tūkst. eiro gadā;
- maksimālās darbinieku mēnešalgas palielināšana uz 900 eiro mēnesī;
- atbrīvojums no grāmatvedības uzskaites un deklarāciju iesniegšanas, piesaistot kredītiestādes nodokļa ieturēšanai no MUN maksātāja saimnieciskās darbības konta.

Tā kā izstrādāto priekšlikumu saturs ir visaptverošs, iesaistītās valsts institūcijas pašlaik aktīvi izstrādā likumprojektus, kas saskaņā ar šā brīža prognozēm varētu būt publiski pieejami pavasara beigās.

Turpmākajos rakstos analizēsim katra nodokļa režīma praktisko ietekmi uz nodokļu slogu, izmantosim nodokļu aprēķina simulācijas, sekosim līdzi nodokļu reformas likumprojektu izstrādei, kā arī salīdzināsim galvenās līdzības un atšķirības starp Igaunijā īstenoto un Latvijā plānoto nodokļu režīmu.